

PETER STRGULCA:

Otroci pred 4000 leti.

zpreminja se vse. Narodi, ki so bili še pred nekaj stoletji strahovalci svojih sosedov, so izginili ali pa počasi izginevajo. Stare navade in običaji izginevajo počasi, in nadomestujejo jih drugi. Z eno besedo: vse se izpreminja, le eno je ostalo že tisočletja enako ali vsaj precēj podobno, to je življenje otrok. Vedno so se radi igrali ter bili veseli in živahni, pogosto mnogo rajši kot bi se pa učili. Še celo prav enake igrače so imeli kot danes. Mnogo takih igrač in listin, ki nam pojasnujejo igranje, so odkrili učenjaki po starih grobovih in med starimi razvalinami.

Stari Egipčani, ki ste o njih gotovo že kaj čuli, n. pr. o Egiptovskem Jožefu, so imeli navado devati v grob stvari, ki so jih imeli umrli v življenju najrajši. Tako so zalotili učenjaki v grobovih egiptovskih otrok različne male punčke, žoge in druge podobne igračke. Po drugih grobovih, kakor smo že omenili, so našli zopet listine in knjige, ki nam opisujejo življenje in delovanje tega zanimivega naroda, pesmi, povesti in druge podobne stvari. Takim starim egiptovskim listinam pravimo „papyrus“, odtod pride tudi beseda papir, ker so pisane na nekak papir, ki so ga izdelovali Egipčani iz lubja dreves, ki so jih zvali „papyrus“. Pisane so te listine s črkami, ki predstavljajo različne živali (kače, sove, leve i. t. d.) Tem črkam pravimo „hieroglifi“.

Otrokom so dajali egiptovski starši prav lepa imena, n. pr. „Lepo jutro“, „Mala mačka“, „Levček“, „Mali“ i. t. d.; po egiptovski so se zvali: „Ani“, „Tan“, „Nana“, „Sit-hapi“, „Herset“ i. t. d. Popolnoma brez obleke so letali te „Mlade mačke“ in ti „Levčki“ semtertja ter se valjali po pesku, se igrali v senci palm ali se pa kopali v toplih valovih glavne reke Nila. Hrano so imeli navadno jako preprosto: seme, koreninice, mleko in kruh. Pestovati otrok niso imeli navade, tem pogosteje pa vidimo na starih egiptovskih slikah, da jih nosijo matere v velikih rjuhah na hrbtu, nekako tako, kot vidimo dandanes večkrat cigane.

Ena najbolj priljubljenih igračk egiptovskih otrok je bila žoga. Igrali so se z njo na sličen način kot dandanes. Metali so jo v zrak, in preden je priletela nazaj, da jo odbijejo zopet nazaj v zrak, so delali medtem različne vaje in kretnje z rokami, nogami ali pa z vsem životom. Drug način je bil zopet ta, da sta sedela igralca, ki sta odbijala žogo eden v drugega, na hrbtu dveh drugih tovarišev, in če je igralec žogo izgrešil, je moral nositi sedaj ta svojega prejšnjega nosilca. Seveda so imeli razen tu navedenih iger z žogo še dovolj drugih. Pobarvane so bile žoge večjidel modro, rdeče ali rumeno. Razumljivo je, da te žoge niso bile napravljene iz kavčuga kot dandanes, ker tega Egipčani še niso poznali, ampak večinoma iz usnja, cunj ali pa tudi iz gline.

Neznane niso bile egiptovskim otrokom sedaj tako priljubljene slepe miši, tekanja za krogi, skrivanja i. t. d.

Pri deklicah so bile pa najbolj priljubljene — punčke. Te so bile pogosto prav umetno in dragoceno izdelane, tako imajo n. pr. v berlinskem muzeju eno, ki je prav močno pozlačena.

Razen tu navedenih so imeli egiptovski otroci še nebroj drugih iger in igrač, ki so se z njimi zabavali pred 4000 leti na bregovih mogočnega Nila. Če jih jim je nosil sv. Miklavž ali če so jih jim kupovali starši, o tem nam viri ne poročajo.

Ker so pa bili stari Egipčani modri možje, so vedeli, da človek toliko velja, kolikor zna. Otrokom so pač prav od srca privoščili pošteno zabavo, vendar so morali hoditi tudi v šolo in se pridno učiti. Šole so bile združene s svetišči in tudi poučevali so duhovniki, ki so bili pogosto tudi veliki učenjaki. V šolah so ostali ves dan, hrano so jim nosili z doma ali so jo pa dobivali v šoli. Urili so se v branju, pisanju, računstvu, zemljepisju in telovadbi. To so bile najnižje šole ali ljudske šole. Kdor je bil nadarjen in priden, tega so pa poslali starši na visoke šole, kjer so se poučevali tudi v zvezdoznanstvu, zdravilstvu in stavbarstvu. Kdor je dovršil tudi te z dobrim uspehom, je postal „pisar“, kar je pomenilo jako visoko odlikovanje. V začetku so otroci pisali na tablice, ki so bile prevlečene z voskom, in če je pisal učenec s trdo stvarjo po tem vosku, so se poznale raze. Ko je bila popisana vsa tablica, so jo ogreli, vosek se je omeščal in zalil vdolbine, in tablica je bila zopet rabna. Šele ko so bili v višjih šolah, ko so znali že dobro pisati, so rabili papyrus, ki je bil seveda dražji kot današnji papir. Poznali so tudi že šolske knjige. Šole so bile skupne za otroke bogatašev kakor tudi siromakov. Med ubožnimi in bogatimi otroki ni bilo razlike. Lenuha so strogo kaznovali, zakaj dobro so poznali pogosto resničen pregovor: „Šiba novo mašo poje.“ In tako so otroci z veseljem tekmovali med seboj za prvenstvo v znanju, ubogljivosti in lepem vedenju v šoli v radost staršev in učiteljev.

Kakor otroci vsekdar in povsod radi poslušajo mične pravljice, tako tudi egiptovski otroci v tem oziru ne zaostajajo za svojimi današnjimi tovariši. Kake so bile te pravljice, o tem pa poročam drugič.

A. S. PUŠKIN:

Zlato in jeklo.

Iz ruščine prevedel P. Strgulca.

„Moje vse,“ zlato je reklo.
 „Moje vse,“ je reklo jeklo.
 „Kupim vse,“ zlato je reklo.
 „Vzamem vse,“ je reklo jeklo.

